Skiftisgrunnur er haft um beinið á búskapargrunni

Ætlanin um at Búskapargrunnur Føroya partvís skal brúkast til at fíggja føroyskt sjálvstýri við er eitt haft um beinið á grunninum. Ætlanin hóttir nú við at forkoma búskapargrunninum, ið upprunaliga varð ætlaður at fyrireika føroyska búskapin til avkastið frá oljuvinnuni

BÚSKAPARGRUNNUR
Rúnar Reistrup

Løgmaður vil ikki leggja uppskotið um Búskapargrunn Føroya fyri tingið, fyrr enn ein breið semja um uppskotið er fingin í lag í løgtinginum. Men teir stóru andstøðuflokkarnir vilja ikki vita av einum búskapargrunni, sum eisini skal virka sum skiftisgrunnur at fíggja førosykt sjálvstýri við. Teir taka hinvegin fult undir við at skipa ein búskapargrunn til væntandi komandi oljuinntøkurnar, og tí er tað eitt haft um beinið á uppskotinum um Búskapargrunn Føroya, at grunnurin eisini skal nýtast sum skiftisgrunnur.

Løgmaður ætlar í næstum at taka andstøðuna við upp á ráð, soleiðis at allir flokkar kunnu koma ásamt um eina skipan, men longu nú eru samgonguflokkarnir rættiliga ósamdir innahýsis um, hvussu uppskotið um Búskapargrunn Føroya skal síggja út.

Skal grundfestast væl

Fyri løgmann hevur ein breið semja í løgtinginum um búskapargrunnin meira at týða, enn at uppskotið kemur skjótt á tingborð, soleiðis sum Tjóðveldisflokkurin ætlar tað.

– Við búskapargrunninum skulu vit leggja tilfeingið hjá øllum føroyingum í allari framtíð til rættis. Tí er tað øgvuliga týdningarmikið at skipanin er væl og virðiliga grundfest, bæði í politisku skipanini og í fólkinum. Búskapargrunnurin er ikki ein skipan, sum kann broytast frá einum degi til annan, og tí er tað umráðandi at tað verður gjørt rætt nú fyrstu ferð, sigur Anfinn Kallsberg, løgmaður.

Samtykkjast tvær ferðir

Løgmaður kundi hugsað sær at skipanin við búskapargrunninum verður samtykt soleiðis, at hon ikki kann broytast av einum einsamøllum løgtingi, men at allar broytingar í skipanini skulu samtykkjast tvær ferðir í løgtinginum við vali ímillum. Men hetta krevur at uppskotið um búskapargrunnin fyrst verður samtykt av tveimum ymsikum løgtingum.

Hvørjir flokkar fara at sita í samgongu komandi valskeið er ilt at vita, og tí er neyðugt við einari breiðari semju í løgtinginum um búskapargrunnin, um vissa skal verða fyri at uppskotið eisini verður samtykt av komandi løgtingi.

Vilja ikki síggja skiftisgrunn

Men sum er røkist lítið fyri hesi semju, tí hvørgin av teimum báðum størstu andstøðuflokkunum, Javnaðarflokkurin og Sambandsflokkurin, kunnu taka undir við búskapargrunninum, um hann eisini skal brúkast sum skiftisgrunnur at fíggja føroyskt sjálvstýri við.

– Vit eru positivir fyri at tað verður settur ein grunnur á stovn, soleiðis at tær inntøkur, sum vit fáa frá oljuvinnuni, kunnu kanaliserast inn í grunnin og so býtast út aftur á skynsaman hátt, sigur Jóannes Eidesgaard, formaður í Javnaðarflokkinum.

– Men fyribilsuppskotið um Búskapargrunn Føroya, sum tað sær út nú, er eisini skiftisgrunnur at fíggja sjálvstýri við, og tað kunnu vit ikki taka undir við, sigur formaður Javnaðarfloksins.

– Tað, sum verður lagt upp til í fyribilsuppskotinum til Búskapargrunn Føroya, um at heildarveitingin úr Danmark skal í grunnin, kunnu vit als ikki taka undir við. Ein búskapargrunnur í sær sjálvum er ikki nakar vánaligur máti at bøta um føroyska búskapin, men hetta sum samgongan nú arbeiðir við er eitt býtisbarn, sum hevur skift navn fleiri ferðir og sum vit als ikki kunnu taka undir við, sigur Lisbeth L. Petersen, formaður Sambandsfloksins.

Løgmaður klárur at slaka

Støðan hjá andstøðuni kemur ikki óvart á løgmann, og hann er eisini fyrireikaður uppá at slaka fyri at fáa so breiða semju sum møguligt fyri uppskotinum um búskapargrunnin.

– Tað er klárt at tess meira verður gjørt til part av búskapargrunninum, størri er vandin fyri at vit ikki fáa breiðan meiriluta. Eg skilji í grundini væl, at andstøðuflokkarnir ikki taka undir við, at partur av búskapargrunninum skal brúkast sum skiftisgrunnur, og tí krevur hetta at fáa eina gjølliga politiska viðgerð, sigur løgmaður, sum í næstum fer at kalla andstøðuflokkarnar til kjak um búskapargrunnin.

Uppá spurningin um Fólkaflokkurin er til reiðar at taka skiftisgrunnin úr uppskotinum um Búskapargrunn Føroya, vil Anfinn Kallsberg ikki geva nakað beinleiðis svar, men sigur.

– Eg eri øgiliga áhugaður í at fáa ein búskapargrunn upp at standa, sum er væl og virðiliga kjølfestur. Tað er soleiðis, at tá tú skalt hava eina breiða semju, so er neyðugt at fara inn í kjakið við opnum sinni.

Samgongan ósamd

Seinastu dagarnar er komið fram, at samgonguflokkarnir eru rættiliga ósamdir um, hvat uppskotið um Búskapargrunn Føroya skal innihalda. Tjóðveldisflokkurin vil leggja uppskot um sjálvan grunnin fram fyrst, og fastseta reglurnar fyri útgjald úr grunninum seinni. Fólkaflokkurin vil hinvegin ikki seta nakran búskapargrunn á stovn, fyrr enn reglurnar um útgjald úr grunninum eru komnar upp á pláss.

Javnaðarflokkurin tekur undir við Fólkaflokkinum í hesum seinasta.

– Fyri mær at síggja er tað umráðandi at vit fáa reglurnar um útgjald úr búskapargrunninum upp á pláss nú beinanvegin, meðan vit enn kunnu hugsa klárt. Tá ið oljumilliardirnar byrja at renna, verður eitt øgiligt trýst á allastaðni frá, og ynskini vera alinlong. Tá verður ringt at seta reglur upp fyri hvussu pengarnir skulu brúkast, sigur Jóannes Eidesgaard.

Formaðurin í Sambandsflokkinum, Lisbeth L. Petersen, heldur ikki, at búskapargrunnurin hevur so øgiligan skund beint nú.

– Lat okkum nú fyrst síggja um tað vera nakrar oljuinntøkur at koyra í handan grunnin. Um tað vísir seg at vera, so kunnu vit taka støðu til hvussu tær skulu gjaldast út aftur, sigur Lisbeth L. Petersen.

Tað er soleiðis ikki geitt, um uppskotið um Búskapargrunn Føroya yvirhøvur fer at koma fyri tingið í hesi tingsetu, sum er tann seinasta í verandi valskeiði.

Anadarko ger framkomnar seismiskar kanningar

SEISMIKKUR
Jan Müller

Um somu tíð sum tvey av oljusamtøkunum, ið hava leitiloyvi á landgrunninum, eru farin undir at bora, brúka onnur oljufeløg orku og pengar uppá at gera nýggjar seismiskar kanningar av undirgrundini. Eitt av hesum feløgum er amerikanska Anadarko. Felagið fekk í 1. útbjóðingarumfarinum tillutað eitt sokallað 9 ára loyvi. Tvs. at felagið skal ikki bora nakran brunn fyrstu árini men skal harafturímóti gera seismiskar kanningar. Eftir trimum árum skal felagið so gera av, um tað hevur fingið so mikið av nýggjum upplýsingum, at tað vil fara undir at bora.

Johan Mortensen, stjóri hjá Andadarko í Føroyum sigur, at teir í løtuni skjóta eitt seismiskt survey á loyvinum 007. Hetta er sera framkomin og nýggjur seismikkháttur sum er liður í at síggja, hvat er undir basaltinum, sum jú er tjúkkari nærri tú kemur Føroyum.

Felagið VERITAS stendur fyri seismikkinum. Hesar royndir saman við øðrum arbeiði, sum fer fram á skrivstovunum hjá Anadarko í London og Houston, eru liður í fyrireikingum hjá Anadarko at taka støðu til, um og nær líkindi eru at fara undir at bora.

Anadarko, eins og øll onnur, fylgja boringunum hja STATOIL, BP og AMH við allar størsta ahuga sigur Johan Mortensen.

-Verður olja funnin í ár verður hetta ein sensatión, sum allarhelst fer at framskunda allar ætlanir á føroyska økinum og tá hava feløg møgulleika at tosa um eitt føroyskt geologiskt modell at nýta á føroyaøkinum. Hetta hevur ur man sum vera man ikki havt áðrenn borað verður sigur Johan Mortensen.

Olga Biskopstø, samskipari av Útoyggjaálitinum:

– Vit mugu vera tolin

Eg eri ótrúliga skuffa av viðgerðini, sum politikararnir góvu útoyggjaálitinum, men eg haldi vit eiga at geva politikarunum eitt sindur av tíð afturat, sigur Olga Biskopstø

ÚTOYGGJAÁLIT
Heri á Rógvi

Útoyggjaálitið varð handað í apríl og aðalorðaskifti var í tinginum stutt eftir. Í Sosialinum í gjár stóð at lesa, at borgarstjórin í Mykinesi kendi tað sum um, at bæði hennara og aðrar útoyggjar vórðu sviknar av politikarunum.

- Sjálvt aðalorðaskifti var sera lítið gevandi og fleiri av løgtingslimunum grundgóvu hetta við, at teir ikki høvdu nóg góðar stundir at seta seg inn í álitið, tí vóni eg at politikarnir fara at vísa størri áhuga fyri tilmælunum í útoyggjaálitinum enn aðalorðaskiftið bar boð um, sigur Olga Biskopstø, sum hevur verið formaður fyri nevndini og samskipa arbeiðið, sum hevur verið gjørt í sambandi við Útoyggjaálitið.

Hennara orð samsvara eisini rættiliga væl við orðini hjá borgarstjóranum í Mykinesi, Katrinu Johannesen.

Stutt tíð fráliðin

Útoyggjaálitið var sum áður handað í apríl mánaði í ár. Sjálv heldur Olga Biskopstø, at so lítil tíð er fráliðin, at tað longu nú er ov tíðliga at siga nakað, um arbeiðið við álitinum hevur givið nakað munagott úrslit. Hon siga seg skilja fólkini í útoyggjunum væl, tá tey kenna tað soleiðis, at politikararnir av svikið tey, men heldur, at vit fyrst og fremst mugu vera tolin, tí enn er málið so mikið nýtt. Hon undirstrikar tó, at hetta ikki merkir, at hon var noygd við tað viðgerð, sum málið fekk í løgtinginum.

Olga vísir eisini á, at okkurt virksemi verður gjørt, sum úoyggjarnar kunnu njóta gott av.

-Vit hava longu nú dømi um, at viðurskiftí ið verða nevnd í útoyggjaálitinum eru komin við í politisku avgerðirnar, sigur Olga Biskopstø.

Sum dømi nevnir hon m.a. lógina um postvirksemi, har sama tænastustøðið skal veitast til útoyggjarnar sum á meginøkinum.

Eisini vísir hon á fleiri onnur dømi eitt nú, at jarðarviðurskiftini eru tikin upp til viðgerð, og sjálvandi eisini fegnast hon um, at Gásadalur nú endiliga fær vegasamband við restina av Vágoynni.

Sum heild er tað, sambært Olgu Biskopstø, ymiskt at fegnast um fyri útoyggjarnar. Tá hon verður spurd, um hetta er ov lítið fyri eitt nú Mykines, sigur hon, at vit fyrst fremst mugu hava tol, og vit mugu samstundis mugu ásanna, at bólturin bara er farin á rull.

Olga Biskopstø, samskipari av Útoyggjaálitinum, heldur at politikararnir eiga at fáa ein møguleika afturat at gera okkurt munagott fyri útoyggjarnar

Neyðugt at halda áfram

Hóast arbeiðið við útoyggjaálitinum er liðugt, so vil Olga fegin viðmerkja, at tað er neyðugt, eftir hennara tykki, at halda áfram við arbeiðinum at menna útoyggjarnar.

- Vit verða noydd at seta okkum høg mál, tí annars spyrst einki burturúr, sigur Olga Biskopstø.

Røddir hava eisini verið frammi um, at álitið ikki er nóg tengt at veruleikanum, og at álitið tekur eina ávísa ideologiska støðu. Til hetta sigur Olga, at álitið er skrivað av fólki á útoyggjunum, sum sjálvi vit best, um hvat er gott fyri oynni hjá teimum.

- Høvuðsidelogiin er at vit hava eitt land, sum eitur Føroyar, og her er ætlanin, at fólk skulu búleikast á øllum oyggjunum, sigur Olga Biskopstø og vísir aftur, at álitið hellur nakran politiskan veg.

-Hetta eru stig á rættari leið og effir er so at vóna at politikararnir taka arbeiði í álvara og skipa ein virknan økispolitik, har viðurskiftini á útoyggjunum nú og framtíðini verða ein nátúrligur partur, soleiðis at vit skjótt síggja ítøkiligar broytingar og framburð, sigur Olga Biskopstø, sum inniliga trýr uppá, at í útouggjum fara fólk at liva bæði væl og leingi.

Bjarni yvirtekur flogvøllin

Bjarni Djurholm, landsstýrismaður við vinnumálum, sendi í gjár donsku stjórnini tvey brøv um yvirtøku av loftferðsluni

YVIRTØKA

Bjarni Djurholm, landsstýrismaður við vinnumálum er nú klárur at yvirtaka flogvøllin í Vágum. Eisini er hann til reiðar at tingast við stjórnina um yvirtøku av loftferðslumyndugleikanum.

Hesum boðaði hann stjórnini frá í tveimum brøvum, sum send vórðu í gjár.

Bjarni Djurholm váttaði fyri Sosialinum, beint áðrenn blaðið fór til prentingar, at brøvini vóru skrivað og fóru at verða send stjórnini. Hann segði eisini, at tey fóru at verða almannakunngjørd, bwint eftir, at tey vóru send.

ej

Bjarni Djurholm, landsstýrismaður, er til reiðar at yvirtaka flogvøllin

Mynd: Edvard Joensen